

FR. S. FINŽGAR:

ŠE ENKRAT...

ČRTICA.

Izpod nizkega, črnega stropa je visela na okajenem motvozu brleča leščerba. — Majčken, rdečkast plamenček je gorel tako mirno, kakor bi se svetila kresnica v travi.

Za mizo — bila je črviva in po sredi počena — je čepela sključena starica. Pred njo na mizi je ležala drenova palica z nerodno kljuko. Spodaj ni bila okovana. Od potovanja je bila palica oguljena in na koncu so štrleli v kolobaru leseni vlakni.

Starka je upirala mirne, sive oči v palico pred seboj. V njenih očeh ni bilo več ognja. Malo so se še svetlikale in gorele mirno, kakor leščerba nad mizo. S koščnimi prsti, ki so bili vsi sključeni in trdi od dela, je tipala starica Neža po palici. Počasi so lezli prsti od zareze do zareze, ki so bile napravljene v palico od kljuke navzdol. Kadar je premaknila prste, so se ji zganile drobne, suhe ustnice in šepetaje je izgovarjala: „Ena, dve, tri...“ Tipala je dalje in štela, dokler ni prišla skoro do konca, kjer so potekle zareze na palici. „Devetinštirideset“, je rekla tedaj in se zveselila.

„Še enkrat in bo petdeset!“

Podprla si je sivo glavo in se zamislila. Šestnajst let je bila tedaj stara, ko je šla prvič z materjo na božjo pot na goro k Mariji Kronani. Takrat ji je kupila rajna mati velik molek z rdečimi jagodami. Starica se je ozrla na steno, kjer je visel na krivem žrebliju molek. Jagode niso bilo več rdeče. Oguljene so bile in črne, postarane — kakor Neža. Vzdihihnila je iskren vzdihljaj za pokojno mater. Še tisto leto ji je umrla. In ko so jo zagrebli, so prišli za Nežo dnevi trp-

ljenja. Na roke so sedli trdi žulji, tiščalo jo je včasih v prsih in bolelo v križu od trdnega dela, da ni mogla spati ponoči. A vendar so tekla leta hitro. Kar mimogrede je bila nevesta. Na Malega Šmarna dan sta bila prvič oklicana in tedaj sta šla romat na goro k Mariji Kronani. Matevž, ženin, ji je kupil veliko, strdeno srce, katerega je skrbno zavila v robčasto ruto in ga varno nesla domov ter ga skrila v skrinjo...

In potem so prišla leta, z leti otroci in z njimi velike skrbi in težko delo. In vsako leto je nesla te skrbi, kakor težak križ na goro k Mariji Kronani. Vsako leto jih je položila s skromnim darom vred na oltar. In ko je doma v drenovo palico zarezala novo škrbino, se ji je zdelo, da je močnejša, da je potolažena, da zopet pojde eno leto pod križem, ki je olajšan.

In šla so leta — in so ji prinesla zelo radostne dneve, ko je doživela, da sta hčerki dobro preskrbljeni pri pridnih možeh, ko je sin dobil v hišo pridno nevesto. — Ali bridek je bil tisti dan, ko je on legel v jamo, ko je tistemu zatisnila oči, s katerim sta živel brez prepira... Je že štirideset let od tedaj. In tedaj se je starica umaknila mlademu rodu in se naselila v bajti in prečepela ob peči pozimi, poleti na solncu pred durmi cele dneve in željno gledala v daljavo, kakor bi nekoga čakala. In res je čakala — smrti. Tako veselo bi ji odprla, ko bi potrkala na duri in jo povabila s seboj, da gre za njim, katerega ni mogla pozabiti...

Starici je prilezla majhna, usehla solza iz oči. Sklonila je glavo in se zagledala v palico. Še enkrat je segla po njej in začela tipati odspodaj proti kljuki. Štela je šepetaje in je zopet naštela devetinštirideset.

„Še enkrat, pa bo petdeset. Potem pa pošlješ pome, Marija Kronana, kaj ne!“

Starica je zlezla s klopi in šla proti skrinji. Za balo jo je bila dobila. Pod ključavnico je bila naslikana velika rdeča roža, na levi rdeče srce, prebodeno z mečem, na desni pa ravnotáko, z veliko rano in ognjem.

Odprla je skrinjo, ki je žalostno zakrulila v tečajih. Poiskala je na dnu skrinje v skrivnem kotičku oguljen mošnjiček. Rajni ga ji je dal na smrtni postelji. Šla je k luči in ga varno ter počasi oddrgnila. Zasvetilo se je pred njo nekaj goldinarjev in nekaj drobiža. Skrbno — roke so se ji nekoliko tresle — je poveznila mošnjiček na mizo, da je zažvenkljalo. Starica se je razveselila in oči so se veselo zdramile. Ko je ležalo pred njo njeno vesoljno premoženje, ga je pokrila naglo z roko in strahoma pogledala skozi majhno okence. Kaj če bi jo gledal hudoben človek in se priplazil ter jo okradel... Ali okno je bilo skrbno zagrnjeno z lisasto in umazano zeleno tkanino. Neža je odmaknila roki in s kazalcem prepeljala vsak goldinar na kupček in jih preštela. Vsi so bili, in tri desetice povrhu; prodala je dvanajst jajčkov, ker je imela izgovorjeno za užitek vsako leto eno kokoško. Ločila je desetice od goldinarjev. Te je varno zadrgnila v mošnjiček in ga spravila v skrinjo, desetice je zavezala v vogel bele rute.

„Dovolj jih bo, dovolj. Eno darujem v namen za rajnega, za eno si kupim juhe, ena naj bo pa odveč, če bi se mi kaj primerilo potoma.“

Neža je nato dvignila leščerbo in posvetila na staro uro.

„Deset; koj, koj ležat. Jutri bo zgodaj dan!“

Na steni je stara lesena ura škrtaje zagodrnjala, leno kolesje je zdrkovalo in na počen zvonček je udarilo kladvice. Trije hripavi udarci. Starica je slonela uprta na suh komolec in prisluškala z dvignjeno glavo.

„Bog in sveti križ božji!“

Z velikimi, počasnimi znamenji se je prekrižala trikrat, na čelu, na ustih in usehljih

prsih. Nato je hitro vstala. Začutila je v nogah veliko veselje. Zdele se so ji tako lahke in urne, kakor tedaj, ko je šla prvič z materjo na božjo pot. Odprla je skrinjo in poiskala najboljše krilo. Za vrat je dejala ruto — od poroke. V belo ruto, katero je skrbno potipala, če je še denar v vogalu, je zavila kos kruha, s krivega žeblja je snela molek in roka je segla po drenovi palici. Za vratmi se je še enkrat ozrla po sobi. Njene oči so bile jasne, vesele in polne navdušenja. Že je držala za kljuko — pa se je vrnila do skrinje in poizkusila, če jo je zaklenila. Vse je bilo v redu. Šla je k durim in tam se dvignila na prste ter pomočila prste v kangljico in se poškopila. Vežni zapah je zahreščal, starico je objela vsa oživljajoča svežost jasnega poletnega jutra.

„Hvala Bogu, hvala Bogu, kako hodim, kako zlahka!“

Privzdigala je z mladostno gibkostjo razhojene pete starih čevljev. Glavo je nagnila naprej, desnica se je držala krepko drenove kljuke, v levici se je zibal vogel kruha v beli ruti

Od doma jo je vedla steza nekoliko navkreber, na majhen hribec, odkoder se je spustila pot navzdol v dolino — in od tam zopet na strmo goro k Mariji Kronani.

Prišla je na hribček. Na vzhodu je ležal tenek oblaček, po katerem se je že razlivala zarja. Starica je obstala, da se oddahne. Njene oči so gledale z vso iskrenostjo velike ljubezni na vrh nasprotne gore, kjer je bledela v jutranjem mraku cerkva Marije Kronane. Dobro je razločila, da se cerkev čedalje bolj svetli in žari. Prameni zarje so segali po vrhu gora in se rahlo dotikali bele cerkve. In tedaj se nekaj oglasi — nekaj ubranega, kakor godba, kakor zvončki. Neža je gledala z obrazom, po katerem je legala v globoke gube zarja radosti. S prstom je odgenila ruto od desnega ušesa in prisluškala.

„Bim — bam — bom — bingel — bingel bom — bingel bingel bom —“

„Je že res, zvoni, dan zvoni na gori! Potrkava! Kakor bi iz nebes donelo.“

Prešinilo jo je po mozgu. Pred njenimi očmi je zažarel tron Marije Kronane, ljudstvo je vrelo po cerkvi, zabučale so orgle, zadišalo je po kadilu, na oltarju so migljale sveče... Neži se je širilo srce, gorko je postajalo krog njega, in levica se je dvignila s kosom kruha vred in se tesno pritiskala na prsi. Še enkrat se je ozrla na cerkvico, potem se je pa spustila po strmini.

In takrat se je oglašil na hribu sv. Peter, pridružila sta se mu soseda sv. Kozmek in Damijan, in daleč tam proti zapadu je zabobnelo z zvonika sv. Martina. Po vsem zraku je zaplulo in zazvenelo. Lepa zarja je drhtela na zvočnih valovih, utripali so listi topolov, rože so se zgenile in prebudile ob stezi. Z lic so jim iskriale svetle kaplje hladne rose, v kateri so si umivale lica. V strnišču se je probudil škranec, zavrtel se pod nebo in glasno zapel beli dan. Po gošči, po grmih, v smrečevju in bukovju, povsod se je oglašilo. Tisoč glasov je zapelo, kakor bi udaril na tisoč strun — vsaka struna drugačna, in vendar je vsaka pela isto visoko pesem svetemu jutru.

Starici je ginila gruda izpod nog. Peščene steze ni več čutila. Njena duša se je trgala od zemlje, s škranjem se je dvigala kvišku, zavriskala je in zapela v tajnem blaženstvu. Njene ustnice so se jele gibati, roka je sama po sebi segla v žep, ob drenovi palici so zarožljale jagode molka, duhovi so stregli v zlate skledice njene besede...

Z vesoljstvom je pela tudi ona visoko pesem...

Davno so že potihnili zvonovi, rahle meglice so se raztopile v solncu, po gozdu je šla temna sapica. Le starici je še vedno zvonilo v duši, spev ni prenehal, njene ustnice so se vedno gibale.

Sedaj je obstala na razpotju.

„Že tukaj!“

Naslonila se je na palico, ozrla se po gladki cesti gorindol, potem pa dvignila oči v znamenje pred seboj.

Pred njo je visel na hrastovem križu Kristus. Njegov obraz se ji je zdel močno žalosten. Milo in sočutno ga je gledala. V

oči so ji silile solze. Približala se je počasi, stopila je na kamen — pod križem je ležal širok pločnat kamen — z obema rokama se je prijel za močno deblo in se dvignila z vso silo na prste, kakor bi hotela prav do njega, do njegove velike rane, do kronane glave. Ali komaj komaj je dosegla do Kristusovih prstov. Poljubila jih je. Bili so tako mrzli in vlažni od jutranje rose. Starico je spreletelo. Takole mrzel je bil rajni Matevž, ko mu je prekrizala čelo po smrti. Z velikim usmiljenjem se je ozrla zopet v Njegovo obličje, ki je bilo polno bolesti in bolečin. Počasi je zdrsela ob deblu in sedla na kamen pod križem. Sključila se je, da je čelo naslonila na kolena...

Pred njo je stopil neki večer. Devetnajst let je takrat imela. Lep večer, poln lune in nasičen z duhom pokošenega sena. Sama se je vračala domov. Polglasno si je pela pesem od rožmarina. Nekam je hrepenela, nekaj je iskala, nekaj nepoznanega. Pri tej priči je stopil izza seči kosec. Nič ga ni slišala. Pred njo je stal, kot bi kanil z leskovega grma.

„Neža!“ jo je poklical.

„Matevž!“ je rekla ona.

In počasi sta šla domov, zelo počasi, kot bi se jima nikamor ne mudilo. In prav blizu hiše sta še postala, tikoma drug ob drugem. In takrat jo je preprosil Matevž za rožmarin in za nagelj, ki ga je imela v nedrih. In dala mu ga je — in zbežala. Oče so jo poklicali.

Legla je na posteljo pa ni zaspala. In ponoči se je zgodilo, da je nekdo rahlo potrkal na okno. Neža se je stresla in ustrašila — ali vendar je hipoma stala pri oknu in ga odprla — Matevžu...

Starica je vzdihnila. V njeno dušo je kanilo nekaj gorjupega. Glavo je nekoliko dvignila in jo naslonila na dlani...

Kakor bi se dvignil iz zemlje, je stal pred njo njen rajni oče. Žalostno je bilo njegovo lice. Tako žalostno je bilo mesec dni pred smrtjo, in sicer samo takrat.

Nekaj dolga je še bilo pri hiši. Morala ga je plačati. Zadnji krajcar sta z možem

poiskala, da sta plačala soseda. In potem ni bilo še za sol. Močnik so jedli otročiči, v raztrganih čizmah so hodili po snegu. Neža jih je bila žalostna. Prodala je novo krilo in šla k čevljarju z raztrganimi čevlji, da jih zašije. Stari oče je ležal pri peči, ko se je vrnila, vsa otožna in nesrečna. Oče jo je poprosil belega kruha.

Nikoli še ni očetu ničesar odrekla. Iz tal bi bila izkopala, samo da so bili oče postreženi v starosti in boleznih. Danes pa ni mogla. Res ni mogla. Zbolela jo je prošnja in ušla ji je prav gotovo trda beseda na očeta. Stari oče je pa vzdihnil in se razžalostil, obrnil se je v peč in zamolklo ponavljal četrto božjo zapoved...

Neža je vnovič bridko vzdihnila in se še tesneje sključila. Čutila je drugo grenko kapljo, kako se je razlila po srcu...

Žedela je dolgo. Mimo nje je šlo življenje. Vsi biseri, vse potne kaplje, trpljenje, vsa vdanost — vse je tako hitro bežalo. Vsaka senca se je ustavila, vsaka zla besedica, izgovorjena v naglici, je obtičala pred njo in jo gledala z očitajočimi očmi...

Neža se je stresala. Kes je trgal njeno srce. Nič več ni mogla. Glavo je privzdignila, vsa plašna in potlačena od čudne teže. Pred seboj je zegledala visoko goro, na katero bi morala romati.

„Neža, nikoli ne prideš gori, nikoli!“

Nekdo ji je šepetal obupne besede.

„Neža, ne misli na svojo mladost — in vrni se. Ne prideš gori!“

„Neža, tisti večer, kaj ne?“

„Kaj pa oče, Neža? Kako grdo si jih pogledala!“

„Jej, pojej kruh, pojdi domov in lezi — kar je, je, Neža, pomni to!“

Neža je zopet pogledala na goro. Kolena so se ji tresla.

„Vidiš, Neža, da ne prideš. Pojej kruh in se vrni!“

Neža je odvezala ruto. Težko jo je odvezala, ker so se ji tresli prsti. Segla je po kruhu.

„Ne, pa ga le ne bom! Gori grem, še enkrat grem, in tešč grem...“

Vstala je in obrnila rosno oko v Kristusa. In tedaj se ji je zdelo, da je razločno videla, kako se ji je nasmehnil, kakor bi ji rekel: „Le pojdi, hčerka moja, jaz te pokrepčam! Nikar se ne boj! Vse je pozabljeno!“

Neža je prijela za drenovo kljuko, iz nog je ginil strah, veselo je zastavila pot navkreber.

Na ovinku je pogledala še enkrat nazaj. Kristus je kazal z desnico proti gori in se ji zdaleč smehljaj in govoril iste besede:

„Pojdi, jaz te pokrepčam...“

Romarska cerkev se je praznila. Orgle so slovesno bučale in spremljale romarje vun na griček krog cerkve, vun pod tri košate lipe. Ljudstvo si je brisalo pot s čela. Cerkev je bila natlačena, velika soparica je puhtela nad glavami razgretga ljudstva. Pri vratih so se pririvali do kropilnikov, vsak se je še enkrat obrnil v tron Marije Kronane, kolena so pripogibali, nekateri čisto malo, trdo in neokretno, drugi so poklekali do tal. Gora se je oblila s pisano množico. Krog šatorov so se razpostavili ljudje. Vse je bilo pisano, vse je migljalo, vse vabilo in kričalo. Otroci so si menciali oči, tako so jih bodle vanje strdene punčke, veliki konjci, pisani srčki, svetle ure in rumene trobente. „Mama, teta, stric!“ Samo to so izgovarjali in z velikimi očmi gledali v svoje spremljevalce, katerih so se trdno držali, s prsti so pa kazali po razgrnjenih mizah pod šatori in tihe želje so se oprijemale lepega drobiža.

Ljudstvo je šumelo in se pretakalo. Cela gora je govorila tisoč glasov, ki so bili nerazločni, pa vsi polni veselja in občudovanja.

Kake pol ure je stala množica krog cerkve. Tedaj so se začeli trgati posamezni kosi pisane družbe, razlili so se živahni curki po vseh stezicah, ki vodijo z gore. Vrh se je praznil, na pobočju so ginile posamezne skupine v gostem lesu.

Neža je bila še vedno in edina v cerkvi. Začutila je naenkrat z veliko resnobo, da je danes petdesetič — in zadnjič tukaj. Zato ni mogla iz cerkve.

Prav blizu oltarja pred prvo klopjo se je stisnila v dve gubi in se zagledala v tron. Zlati žarki so se razkošno vsipali skozi rumeno steklo, ki je bilo za tronom. Obraz Marije in Jezuščka se je svetil v zlatu. Na svileni obleki so odskakovali žarki od zlatih nitk, migljali so po debelih srebrnih koralдах, ki jih je imela nebeška Kraljica krog vratu. Vrhu zlate krone je žarel rdeč kamen, v šopku, ki ga je držala v roki, so se svetile tri steklene bunčice: ena zelena, druga bela in tretja višnjeva.

Starica je pozabila, da je na svetu. Palica je ležala pred njo na tleh in ob palici molek ter ruta s kruhom. Roke je držala ob prsih, kakor tedaj, ko je pestovala doma prvo dete.

„Jaz ga tudi pestujem, tvojega Sinka, kakor ti, Mamka božja. Moj je, ves je moj in vem, da me ima rad. Ko bi ti videla, kako se mi je posmejal s križa... Vso butaro mi je odvzel in mi z roko pokazal na goro. In prišla sem. Kako sem hodila! Prva sem bila tukaj, in vseh grehov sem se obtožila in se jih še enkrat skesala. Prav zares sem se jih. In potem je prišel k meni, in sedaj biva pri meni, in jaz sem tako vesela in tako srečna! O, ko bi ti mogla povedati! Pa saj ti že veš, saj ti vse pove, vem, da ti pove. In ti mu reci, da sem že petdesetič priromala k tebi, priporoči me. Nič več ne pridem... Drugič te vidim v nebesih. In tam ti pomagam pestovati Sinka, veš, jaz znam tako rahlo pestovati, tako lepo, kakor ti... Še to mu povej, Sinu, lepo te prosim, nikar ne zameri, da bi prav kmalu rada prišla v nebesa. Saj me vidiš, stara sem in zanič...“

V stolpu je zdrknila ura. Starica se je nekoliko okrenila. In tedaj se ji je zdelo, da je Marija Kronana pokimala, da se ji je Jezušček nasmejal in da so se njegove rokce razkrilile, kakor bi hotel k njej.

Ura je bila dvanajst, zvon je zapel...

Starica je vstala, prestopila stopnice proti oltarju, padla na kolena in šla tako krog oltarja. Njene ustnice so šepetale molitev, v puščico je zdrknila desetica in tako zvonko zazvenčkala, kot bi se izgubil vanjo cekin iz roke bogataša...

Na gori je bilo malo ljudi, ko je prišla Neža iz cerkve. Nekaj moških je pilo še pod lipo, pod šatori so ljudje pospravljali neprodane stvari v okovane skrinje. Za Nežo to ni imelo več mika. Jemala in vzela je slovo — in po slovesu je človek otožen.

V gostilni se je stisnila v kot in zaprosila juhe. Razmotala je ruto in podrobila kos kruha v škodelico.

„Mati, malo vinčka, dobrega, sladkega!“

„Malo vinčka“, si je mislila Neža. Odkar se je poročila njena hči, ga še ni pila. Danes bi ga pa. Za tretjo desetico vinčka. Začutila je silno utrujenost in skoro zbala se je poti proti domu.

„Pa ga prinesite. Žejna sem in tako slabo se počutim!“

„Seveda ga boste!“

Oštir, cerkvenec zajedno, je šel po vina.

„Velikokrat ste že bili pri nas?“

„Še enkrat, sem rekla, in sem se napravila. Petdesetič sem danes. Ná, poštej na palici!“

Cerkvenec je štel polglasno.

„Zares, devetinštirideset.“

„In danes je — petdeset! Pa zadnjič! O Marija!“

„U, mati, saj ste še trdni! Še desetkrat lahko pridete!“

„Nak, ne bo me ne!“

„I zakaj?“

„I zato da ne!“

Cerkvenca je klical gost, da plača.

Starica je pila vino. Počasi ga je pila, pokušala pravzaprav, in vselej se ji je stresla roka, kadar se je dotaknila s kozarcem ustnic. Dolgo je sedela sama v sobi. Njene misli so bile mirne, kakor bi obtičale na varnem cilju. Nič več se niso ozirale nazaj, in naprej niso hrepenele.

Obvisele so vse na zlatem tronu in prepričana je bila, da je tako blizu, da se še enkrat prestopi in potrka, pa se bodo odprla vrata, za katerimi sije večno solnce na tron Marije Kronane.

Ko je šla iz gostilne in hotela proti domu, jo je vleklo še enkrat v cerkev. Obstala je pri kropilniku za vratmi. Trikrat se je po-

kropila in trikrat se ozrla hrepeneče na tron, potem je drsaje odšla in bila je veselo-žalostna.

Po bregu jo je žgalo popoldansko solnce. Kaplje so ji tekale izpod rute, zbirale se na sivih obrvih in kapale odtod na tla. Težko je hodila. Bilo je navzdol, ali noga kar ni šla od tal. Obstala je, ko je prišla do goste šume. Objela jo je hladna senca in postalo ji je zelo ugodno.

„Počiti moram!“

Pogledala je na solnce. Visoko je še bilo.

„Da le pridem v dolino do noči. Pa tam prenočim.“

Neža je šla nekaj korakov od steze, kjer je pod košato bukvijo zelenel mehak mah. Nanj je sedla.

Kmalu so pa postale trepalnice težke. Nič več jih ni mogla odpirati. Glava ji je lezla nizko, vedno nižje, dokler se ni naslonila na mah.

Neža je zaspala...

Krog njenih ustnic je krožil blažen smeh. Nad njo se je odprlo nebo z vso mogočno glorio. Trume, brez števila in brez konca, so hodile po nebesih — kakor bi zlato morje pluskalo z valovi. In vendar je zagledalo med njimi takoj Matevža, ki jo je poklical, zagledala je mater, ki se ji je nasmehljala z davnim smehom, kakor takrat, ko je šla prvič z njo na božjo pot. Zagledala je očeta. Tudi on jo je klical po imenu in vse veselo je bilo njegovo lice, kakor v nedeljo popoldne, ko jo je ujškal na kolenih — majhno Nežico. Starica je globoko sople, blesk in sijaj sta jo mamila, zvoki nerazumljive godbe, vse lepši kot zvonovi z gore, vse prijetnejši kot jutranji spevi škrjančkov. Šla je za Matevžem, trdo se je oprijela njegove roke; zakaj tla so se ji zdela pregledka in prenevarna. In šli so po raju v brezmejno zlato morje — starica je hropla v sanjah...

Nenadoma se stresejo nebesa. Krvava luč jih prešine — in zopet se stresejo, vnovič zabuči gromovito. Neža zaječi in se prime moževe roke tesneje. Matevž se ji smehlja, s prstom pokaže na Mihaela — velikega angela. V zlato je bil oblečen, peruti je imel

velike in ognjene, strele so se zvijale v njegovi roki. Za njim pa cela vojska angelov, vse zlatih in srebrnih — — — Neža se je tresla. Strašno bučanje, pok, kot bi se prelomilo nebo — Mihael je zavihtel strele proti peklu na satana...

Neža je vzkriknila — in se zbudila...

Mencala si je oči, nebesa so izginila, nad njo je hrumela bukev, nad bukvijo so viseli črni oblaki po vsem nebu, iz njih je treskalo, temen mrak je objemal gozd, da je komaj razločevala debla.

„O, Marija Kronana, zakaj sem zaspala? Domov, domov, noč se dela. — Bog in sveti križ božji, kako se bliska!“

Neža je hitro vstala, ob vsakem blisku se je prekrizala in pokrepčana od spanca se je napotila v dolino.

Četrto ure hodi. Steza izginje. Nekam plašno se ozre po gostem mraku. Vse neznano. Po listju so pokale prve, debele kaplje. Neža gre nazaj — nobene poti. — Obrne se na levo, izpodtakne se ob korenino in pade. Ušla ji je palica iz rok, komaj jo je dotipala v listju.

„Jezus, zašla sem! Nazaj moram, kjer sem počivala, od tam vem dobro za pot.“

Ozrla se je proseče proti gori. Zabliskalo se je, da ji je vzelo vid. Videla ni ne gore ne cerkve. Srce ji je skoro tonilo v prsih. Koleno ji je klecalo, s težavo je šla nazaj. Hodila je že dolgo, vsu'a se je ploha, sivi lasje so ji mokri viseli na čelo. Po mokrih tleh ji je drselo. Večkrat je padla in vselej je bridko vzdihnila.

„Ne pridem, nič več ne pridem iz gozda.“

Starica je obslonela pri deblu debelega drevesa. Naenkrat jo je minula groza in čakala je vdano in mirno, naj pride, kar hoče. Ploha se je vlijala, po deblu so se cedili curki.

„Prevedrim tukaj. Samo to drevo nima strehe. Ko bi bila gosta smreka.“ Starica je bulila v precejšno temo in čakala bliska, da ji razsvetli in pokaže gosto smreko.

Blisk — dolg po celem nebu.

„Aha, tamle je, prav blizu. Tja grem in postojim. Saj se razvedri. Saj me ni strah.“

Kako me bo strah? Česa? Molila bom.“
Segla je v žep po molek in zazvenčkale so
svetinje ob njem. Zopet se je zabliskalo.

„Tam-le je smreka, je že prav, le tja.“

Starica je šla tipaje s palico.

„Češčena Marija...“

Prestopala se je varno.

„Kar tu je, deset korakov imam še donje.“

„Sveta Marija...“

„Da bi se vsaj zabliskalo...“

„Tukaj je grm. Tebe se ognem!“

„Češčena Marija...“

„Ná, sedaj pa moram biti kar pri smreki.“

Desno nogo je postavila na nekaj trdega.

„Saj je cela steza tole, kali; le dalje.“

„Sveta Marija...“

Brezskrbno je prestavila levico.

Blisk od vzhoda do zahoda.

Starici se je zavrtelo. Smrtni strah jo je
pretresel. Pred njo je zijal prepad, vrhu

njega je stala smreka. Hotela je umakniti
nogo — prepozno. — —

„— tvojega telesa — Jezus...“

Vzklíknila je in izginila...

Zagrmelo je votlo in žalostno. Po vejah
je škropil dež — ploha je ponehaval. Na
vzhodu so se že pretrgali oblaki, večernica
je prižgala mrtvaško svečo starici, ki je po-
čivala v skalnatem grobu...

— — — — —
V jutro so jo našli. Šel sem tudi jaz in
stopil k njej. Ciklamni so cveteli tam, kjer
je ležala njena glava. Na čelu je bila majhna
rana. Ustnice so se ji pa smehljale tako
srečno, po licu je ležal en edini izraz —
večnega, blaženega miru...

In tedaj sem ti zavidal, starica, zavidal ta
mir, katerega si našla, katerega pa išče v
svetu zastonj nepokojna duša... Blagor —
blagor tebi!

MARIJAN:

IN ZOPET...

In zopet, kakor iz davnih dni,
prihajajo k meni veseli smehljaji
in vabijo me in prosijo me
in zdé se mi vedno mehkejši in slajši.

In zopet, kakor iz davnih dalj,
zavele v obraz so mi sapice lahne,
spet v duši mi klije nebroj cvetov,
kot v vrtu, ko vesna cvetoča vanj dahne.

In zopet v veselju mi duša drhti,
ko koplje narava v pomladi se jasni!
Daj, plamen življenja, spet z novo močjo,
visoko vsplapóli, nikar ne ugasni!

In zopet bom vriskal veselo in pel
kot fant, kadar gre čez zeleno poljano;
vso žalost bom pustil v visokih gorah,
veselje in smeh pa naj gresta za mano...

